

Ks. Marcin Budny

Fulda

**Międzynarodowe sympozjum pastoralne:
*Młódzież w Europie: Religijność młódzieży
w kontekście wykorzenienia, kultury przemian i migracji*
Sarajewo (Bośnia i Hercegowina), 12-15 września 2016 r.**

W dniach 12-15 września 2016 roku Stowarzyszenie Pastoralistów Europy Środkowo-Wschodniej (*PosT-Netzwerk der mittel- und osteuropäischen Pastoraltheologinnen und Pastoraltheologen*) we współpracy z Konferencją Niemieckojęzycznych Teologów Pastoralistów (*Konferenz der deutschsprachigen Pastoraltheologen & Pastoraltheologinnen e.V.*) oraz Katolickim Wydziałem Teologicznym w Sarajewie zorganizowało międzynarodowe sympozjum naukowe pt. *Młódzież w Europie: Religijność młódzieży w kontekście wykorzenienia, kultury przemian i migracji* (*Jugend in Europa: Religiosität Jugendlicher im Kontext von Beheimatung, Eventkultur und Migration*). Miejszem spotkania był Katolicki Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Sarajewie, mieszczący się w tamtejszym Wyższym Seminarium Duchownym. Nie bez powodu wybrano właśnie to miejsce, albowiem spotkanie to przyczyniło się w dużym stopniu do odświeżenia starych kontaktów i nawiązania nowych, poszerzając tym samym krąg współpracy i wymiany myśli teologicznej. Sympozjum, podobnie jak to, które odbyło się w Pradze w 2013 roku, zostało zorganizowane w szerokim gronie. Przybyło na nie sześćdziesięciu gości z jedenastu krajów Europy. Temat i zagadnienia, jakie poruszano, bardzo dobrze wpisywały się w problematykę aktualnego stanu duszpasterstwa młódzieży w Europie, w oparciu o całościowe spojrzenie na ludzi młodych we współczesnym świecie.

Dnia 12 września wieczorem uczestników sympozjum przywitali gospodarze i organizatorzy: dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Sarajewie, ks. prof. dr hab. Darko Tomašević; przewodniczący Konferencji Niemieckojęzycznych Teologów Pastoralistów, ks. prof. dr hab. Richard Hartmann z Fuldy (Niemcy) oraz przewodniczący stowarzyszenia *PosT- Netzwerk*, ks. prof. dr Pero Aračić z Đakova (Chorwacja). Wszyscy oni w słowach powitania wyrazili nadzieję na podjęcie owocnej dyskusji, refleksji, a co najważniejsze – na bogatą wymianę doświadczeń, która powinna przynieść pomoc i konkretne rozwiązania w tworzeniu różnych modeli pracy duszpasterskiej w środowiskach młodzieżowych. Ksiądz Pero Aračić wyraził swoją ogromną wdzięczność dla organizatorów tego przedsięwzięcia za wybranie na miejsce spotkania właśnie Sarajewa, które – jak podkreślił – jest dla tej części Europy „furtką do Orientu”.

Po oficjalnych przemówieniach nastąpił bardzo oczekiwany panel prezentacji, referatów i wykładów, które zostały wygłoszone nie tylko przez świeckich i duchownych teoretyków tematu duszpasterstwa młodzieży, ale także przez praktyków, zajmujących się na co dzień tymi zagadnieniami. Jako pierwszy został podjęty temat stanu młodzieży w archidiecezji Sarajewo (Vrhbosna). Dwaj prelegenci, będący pracownikami naukowymi (Katolički bogoslovni fakultet Sarajevo), a zarazem duszpasterzami młodzieży, przedstawili kompleksową sytuację młodzieży w ich ojczyźnie. Problemy, jakie dotyczą ludzi młodych w Bośni, nie odbiegają od tych, z jakimi spotykają się ich rówieśnicy w innych krajach europejskich. Ludzie młodzi odpowiadają chętnie na wyzwania wiary i jej zasady, ale zdecydowanie mniej ją praktykują. Przejawia się to przede wszystkim w uczestnictwie we mszach świętych. Silna natomiast jest przynależność religijna poszczególnych grup wyznaniowych, co widać wyraźnie na przykładzie obchodzenia świąt. Prelegenci przedstawili również wyzwania stojące przed duszpasterstwem młodzieży w Bośni i Hercegowinie.

Kolejna prezentacja przyniosła szerszy obraz młodzieży na kontynencie europejskim. Vincent-Immanuel Herr i Martin Speer z Berlina, twórcy programu badawczego zajmującego się młodym pokoleniem Europejczyków, przedstawili wyniki badań jednej z podjętych akcji. W wykładzie zatytułowanym: *Finding Young Europe – paneuropejska wyprawa badawcza* zaprezentowali bardzo ciekawy obraz młodego człowieka we współczesnej, ciągle zmieniającej się Europie. Przemierzając cały stary kontynent wzdłuż i wszerz, doszli do wniosku, że dzisiejszy młody człowiek w Europie boryka się z wieloma problemami, ale posiada również niezwykły potencjał, by te problemy rozwiązywać i brać odpowiedzialność za siebie i innych, tworząc tym samym przyjazne środowisko do normalnego funkcjonowania.

Dzień zakończyła wspólna modlitwa w kaplicy seminaryjnej.

Następnego dnia, tuż po Jutrzni i śniadaniu, nastąpił kolejny blok wykładów, w których przedstawiona została problematyka dotycząca młodzieży w różnych ujęciach. Dr Gergely Rosta z Münster w wykładzie pt. *Młodzi i religia w Europie*.

Trendy i wyjaśnienia z religijno-socjologicznej perspektywy ukazał teorie sekularyzacji, współczesnego modernizmu, racjonalistycznego podejścia do wiary. Prelegent zwrócił uwagę na zjawisko religijności instytucjonalnej oraz na prywatną duchowość. W oparciu o szereg danych statystycznych, pochodzących z różnych źródeł, podał kilka cech charakterystycznych dla dzisiejszego człowieka w Europie w kontekście wiary, m.in.: większość Europejczyków wierzy w Boga; zachodzi zależność między wiekiem a religijnością; istnieje różnica pomiędzy Wschodem a Zachodem Europy; praktykowane są różne rodzaje duchowości, często zaczerpnięte z innych religii, kultur i wspólnot.

W bloku przedpołudniowym znalazł się też wykład zatytułowany: *Praca z młodzieżą w warunkach radykalnej sekularyzacji*. Ten temat przedstawiło czterech referentów, mianowicie: 1) prof. dr Johannes Först i dr Monique van Dijk z Holandii (Tilburg); 2) prof. Michał Opatrny i dr Kateřina Brichcinová z Czech (Budweis). W swych prezentacjach, wzbogaconych mnóstwem danych statystycznych i innych badań socjologicznych, przedstawili oni kompleksowo sytuację z ich ojczystego podwórka. Charakteryzuje się ona w obydwu przypadkach totalnym odejściem młodzieży od Kościoła, miażdżącym wpływem sekularyzmu, który jest konkurencją pomiędzy modernizmem a religią. Prelegenci podkreślali bardzo mocno, że w ich krajach występuje poważny problem z kulturą, który jest przyczyną kryzysu religijności. W Holandii widać zupełną obojętność religijną we wszystkich wymiarach życia i jest to specyficzna sytuacja w tym państwie. W Czechach natomiast uwidacznia się niechęć do Kościoła rzymskokatolickiego, co jest uwarunkowane historycznie. Mówcy przedstawili też różne inicjatywy i formy pracy z młodzieżą. Na podkreślenie zasługuje fakt, że wszelkie działania są podejmowane z uwzględnieniem różnorodności religijnej i wyznaniowej, a Kościół jawi się jako wspólnota otwarta. Po tym rozbudowanym, podwójnym referacie nastąpiła przerwa obiadowa.

Tuż po południowej przerwie uczestnicy sympozjum wysłuchali trzech prelekcji. Pierwszą z nich wygłosił ks. prof. dr hab. Kazimierz Świąś (Lublin), który podjął temat: *Procesy (jeszcze) istniejących związków z Kościołem*. Omówił on sytuację Kościoła katolickiego w Polsce. Podkreślił, że jest ona stosunkowo dobra, choć widać pewne zmiany, które zachodzą w wyniku powolnie postępującej europejskiej sekularyzacji. Przejawia się to przede wszystkim w lekkim spadku powołań kapłańskich i bardzo dużym spadku powołań do zakonnych zgromadzeń żeńskich. Polska jest i pozostaje bardzo tradycyjna. Drugim prelegentem był prof. dr Joachim Theis z Niemiec (Trier), który zaprezentował temat: *Spojrzenie na aktualne badanie naukowe młodzieży*. Jego wykład dotyczył obecnego pokolenia młodzieży, tzw. *Generation Z*. Autor posłużył się w nim wynikami badania socjologicznego, które w jasny sposób pokazuje obraz charakterologiczny dzisiejszego młodego człowieka. To nowoczesne pokolenie jest zranione, wolne, niepodległe i wciąż szuka czegoś dla siebie, jakiegoś samodowartościowania, uciekając się tym samym do indywidualizacji życia. W tym kontekście bardzo często jakiegokolwiek

wyznanie czy religia szybko traci na wartości. Trzeci referat, zatytułowany: *Praca z młodzieżą pomiędzy ewangelizacją a pomocą życiową*, wygłosił salezjanin, ks. Rudolf Osanger z Wiednia. Przedstawił on salezańskie doświadczenie duszpasterstwa młodzieży. Zakłada ono idee ks. Jana Bosko, w których zawarty jest cały program wychowania młodzieży, będący jednocześnie duchową drogą dla tych ludzi. Poprzez głoszenie Ewangelii pokazuje się nade wszystko godność życia, prawdziwą miłość i szacunek wobec siebie i drugiego człowieka. Prelegent mówił, że należy ewangelizować i wychowywać oraz wychowywać przez ewangelizację – i odwrotnie. Potrzeba jednak najpierw osobistego zrozumienia ewangelizacji i pracy w duszpasterstwie, by w pełni móc pomóc młodemu człowiekowi, znając szerszą problematykę.

Po wysłuchaniu ostatniego referatu wszyscy zostali zaproszeni do uczestnictwa we Mszy świętej, której przewodniczył kard. Vinko Puljić, arcybiskup Sarajewa, w kościele przyseminaryjnym. W wygłoszonej homilii zachęcił on wszystkich zgromadzonych do jeszcze bardziej wytężonej pracy na rzecz szukania nowych pomysłów i rozwiązań w zakresie duszpasterstwa młodzieży. Podziękował też za dotychczasowy wysiłek intelektualny na tym polu. Po uroczystej Mszy świętej oraz kolacji była możliwość zwiedzenia Sarajewa. Dzięki przewodnikom wszyscy mogli zapoznać się z jego bogatą historią, zabytkami oraz klimatem tego miejsca, które stało się na parę dni centrum niemieckojęzycznej dyskusji pastoralnej.

Kolejny dzień sympozjum, który rozpoczął się od wspólnej Mszy świętej w kaplicy seminaryjnej, przyniósł zmienioną formę pracy. Moderator dnia, ks. prof. dr hab. Wiesław Przygoda (Lublin), przedstawił zebrany plan dnia i wyjaśnił zasady organizacji grup roboczych, które miały w tym dniu za zadanie dokonać pewnej specyfikacji rozwiązań duszpasterskich w odniesieniu do młodzieży. Zarówno w bloku przedpołudniowym, jak i popołudniowym spotykały się cztery grupy robocze. Podział uczestników na poszczególne grupy był dowolny. Każdy z nich mógł wziąć udział w dwóch grupach w każdym bloku. Problematyka poruszana w czasie pracy w grupach była bardzo szeroka i bardzo ciekawa. Warto przedstawić w tym miejscu tematy, które zostały wzięte na warsztat. Na początku każdego spotkania tematycznego był głoszony krótki referat wprowadzający, a zaraz po nim następowała dyskusja.

W przerwie obiadowej odbyło się generalne zebranie stowarzyszenia *Post-Netzwerk*, które dokonało m.in. wyboru nowego przewodniczącego, a został nim ks. dr hab. Mieczysław Polak (Poznań).

Tematy grup roboczych:

1. *Drugie pokolenie migrantów – doświadczenia z młodymi*, o. Željko Baković (Wiedeń);
2. *Ruch Światło-Życie*, ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski (Kraków)
3. *Młdzież i Światowy Dzień Młdzieży*, ks. dr Krystian Piechaczek (Gliwice), o. Waldemar Los SJ (Kraków);
4. *Młdzież i parafia w Słowenii*, ks. prof. dr Stanko Gerjolj (Ljubljana);

5. *Kobiety i przemoc w Bośni i Hercegowinie*, dr Zilka Spahić-Šiljak (Sarajewo);
6. *Praktyczny model nieteologicznych kierunków również dla niechrześcijan na Wydziale Teologicznym*, ks. prof. dr Rudolf Svoboda (Budweis);
7. *Night Fever*, prof. dr Maria Widl, Justyna Okolowicz (Erfurt);
8. *Bierzmowanie*, prof. dr Joachim Theis (Trier), ks. prof. dr hab. Richard Hartmann (Fulda).

Po zakończeniu pracy w grupach roboczych wszyscy uczestnicy sympozjum udali się do Centrum Młodzieży im. Jana Pawła II, które jest owocem wyłożonych wysiłków duszpasterzy i innych osób zajmujących się pracą z młodymi ludźmi w archidiecezji Sarajewo, aby wspólnie zjeść kolację i zobaczyć to niezwykle dzieło. Samo centrum powstało dzięki zaangażowaniu wielu środków z Bośni i Hercegowiny, a także z innych krajów. Wspólny wieczór zakończył się podsumowaniem prac grup roboczych i wymianą różnorodnych doświadczeń.

Ostatni dzień sympozjum (czwartek 15 września) rozpoczęła wspólna medytacja w kaplicy seminaryjnej. Wykład końcowy, zatytułowany *Pastoralno-teologiczne konsekwencje*, wygłosiła s. prof. dr Ana Thea Filipović z Zagrzebia. Na początku odniosła się ona do klasycznego ujęcia teologii pastoralnej. Przedstawiła również model kościelnego duszpasterstwa młodzieży, obejmujący następujące kwestie: grupa młodzieżowa wewnątrz całej wspólnoty parafialnej; różnorodność grup; docenienie tradycyjnych miejsc i struktur wiary; dialog pomiędzy pokoleniami w Kościele i we wspólnocie; znaczenie życia wiary i poszukiwanie Boga na tzw. egzystencjalnych peryferiach; konkretna formacja liderów grup; dowartościowanie wychowania w rodzinie; teologia pastoralna na służbie młodzieży.

Na zakończenie nastąpiła krótka dyskusja podsumowująca całe sympozjum i nakreślająca perspektywę dalszej pracy. Bogate w swej treści, ze względu na międzynarodowy zasięg, spotkanie niemieckojęzycznych teologów pastoralistów w Sarajewie było świetną okazją do wymiany doświadczeń i pomocą w szukaniu nowych rozwiązań w zakresie duszpasterstwa młodzieży. Nie można bowiem zatrzymywać się tylko na poziome debaty, statystyk czy analizy obecnej sytuacji. I to właśnie jest główny wniosek, który wypłynął z czterodniowego sympozjum, dającego z pewnością impuls do jeszcze bardziej wyłożonej pracy duszpastersko-intelektualnej na rzecz młodzieży w Europie.